

[Terug naar de krant](#)Luister naar
03:50

Het lange afscheid van Nieuw-Guinea

Vrijheidsstrijd Het voor veel inwoners traumatische einde van Nederlands-Nieuw-Guinea, nu zestig jaar geleden, is onderwerp van een docu-theater, ziet *Kester Freriks*.

3 oktober 2022 om 14:49 Leestijd 2 minuten

Eef Mamoribo zingt haar verdriet over het lot van de Papoea's.
FOTO PixelBrouwers

“Nederlands-Nieuw-Guinea was alles, alles, alles voor me. Het mooiste landschap van de wereld en de fijnste mensen.” Zo denkt Hans van Zanten (Bandoeng, 1942) terug aan zijn jeugd en zijn latere jaren in de huidige Indonesische provincie West-Papoea. Van Zanten en zijn ouders vertrokken in 1950 naar Nieuw-Guinea, dat destijds een overzees gebiedsdeel van Nederland was.

Afgelopen zaterdag 1 oktober was het zestig jaar geleden dat Nederland Nieuw-Guinea overdroeg aan de Verenigde Naties. Velen hadden gehoopt op een onafhankelijk Nieuw-Guinea. Maar die hoop vervloog. Indonesië eiste Nieuw-Guinea op en veel mensen moesten het land ontvluchten, onder wie vijfhonderd Papoea's die naar Nederland vertrokken. Na een [referendum in 1969](#) onder een groep geselecteerde Papoea's werd het gebiedsdeel Indonesisch.

Protestliederen

Over deze teleurstelling en het onvrijwillige vertrek gaat het docu-theater *Verzoening?* van theatermaker en performer Betsy Torenbos van Stichting Be-wonder. Ze treedt op met de 82-jarige Papoease Eef Mamoribo en de in 1984 geboren Raki Ap. Diens vader werd door de Indonesische autoriteiten gedood nadat hij protestliederen zong voor een onafhankelijk Papoea. Torenbos wordt muzikaal begeleid door improviserend componist Oscar Jan Hoogland. „De basis van dit hele project dat *Tabee Nieuw-Guinea* heet vormen 33 interviews die Paul Pattynama en ik afnamen met mensen die allemaal verbonden zijn met Nieuw-Guinea”, zegt Torenbos tijdens een repetitie. „We brengen het docu-theater en een video-installatie die de interviews presenteert in samenwerking met het Indisch Herinneringscentrum in Museum Sophiahof in Den Haag. De interviews zijn bij de mensen thuis afgenomen. Dat geeft een persoonlijke en soms zelfs emotionele sfeer. We spraken met Papoea's en Indo-Europeanen, met militairen, een KLM-piloot die het vliegtuig met vluchtelingen bestuurde, met moeders en met missionarissen die na 1962 in het land bleven. En dus met Van Zanten, die 33 keer is terug geweest.”

”

Oral history biedt de beste toegang tot verhalen van mensen die anders nooit verteld zouden worden

Torenbos en componist Hoogland hebben bewondering voor Eef Mamoribo die als musicologe de muziek van de Papoea's vastlegde. Eef trouwde met een Nederlandse bestuursambtenaar die door zijn huwelijk met een Papoea geen baan kreeg. *Oral history* biedt volgens Torenbos „de beste toegang tot verhalen van mensen die anders nooit verteld zouden worden. Dat je hun stem hoort, maakt de verhalen persoonlijker dan wat in de archieven staat.”

Tegelijk is in Sophiahof ook de filmische installatie *Biak Stories* te zien van Monique Verhoeckx. Deze behelst het liefdesverhaal van haar ouders op het eiland Biak, aangevuld met talrijke archiefbeelden. De geschiedenis van Nieuw-Guinea is nagenoeg onbekend. Een nieuw thuisland is het voor velen niet geworden. Tot op heden is het hijsen van de Morgenster-vlag, symbool van vrij West-Papoea, verboden en geldt als een misdrijf.

Verzoening? Door Stichting Be-wonder. Première 8/10 Museum Sophiahof, Den Haag. Inl: [tabeenieuwguinea.nl](#)

Leeslijst Artikel delen Mail de redactie Volgonderwerpen

Mensenrechten

Nieuws en achtergronden over mensenrechten

Volgend

Theater

Een scherpe blik voor en achter de coulissen

Volgen

Voorbeeld

Lees ook deze artikelen

De machteloosheid van de verbeelding

Achterpagina

PORTRET

Mensen die strikt genomen niet bestaan

VRIJHEIDSTRUIJD

Het lange afscheid van Nieuw-Guinea

IKJE

Overkant

ILLUSTRATIE

Fokke & Sukke

Leven

Over NRC

Over ons
Werken bij
Auteursrecht
Privacy
Leveringsvoorwaarden
NRC-Code
Onze app
Archief

Mijn NRC

Neem een abonnement
Inloggen
Account aanmaken
Digitale krant
Mijn leeslijst
Mijn abonnementen
Service & bezorging
Nieuwsbrieven

Contact

Redactie
Opinieredactie
De ombudsman
Colofon
AdSales
Klantenservice
Familieberichten

NRC Websites

NRC Media
NRC Carrière
NRC Live
NRC Webwinkel
NRC Lezersfonds

